

Thema Het weer

Prentenboek *Koen wil een wolk*

Cursus een, week zes

Josée Coenen en Ans Drubbel

d.d. september 2016 (derde versie)

Wat en hoe **Het weer** MN-n module 4 **Natuur**, HZS onderwerp 4 **Het weer**

leerstof			materiaal	
pragmatiek	taalfuncties en gesprekconventies	1 liedje 2 wens uiten, groeten (afscheid) 3 kennismaken 4 zich verontschuldigen	1 zie onder 2 WIP 2 <i>Koen wil een wolk</i> zie onder 3 MN-n dag 2, blz. 75 4 MN-n dag 4, blz. 82	
woordenschat: inhoudswoord	themawoorden: 1 znw., 2 ww. 3 bijv.nw: <i>warm/koud hard/zacht, stijf/slap</i> (kleuren)		1 2 3 WIP 2 <i>Koen wil een wolk</i> Prentenboek <i>Koen wil een wolk</i> 1 BWB znw.: 202-203 HZS oef oef.1, 2, 3	achtergrondkleuren gebruiken bij afbeeldingen (ZIS)
woordenschat: functiewoord	1 lidw: (<i>een, de, 't</i>) 2 voorzetsels van plaats: <i>voor, achter, in, op</i> 3 bijwoorden van plaats: <i>hier, daar, beneden, boven</i>		1 2 3 WIP 2 <i>Koen wil een wolk</i> Prentenboek <i>Koen wil een wolk</i> 2 HSZ oef.12 3 HZS oef.19 zie onder	1 vingers gebruiken (ZIS) -het-woorden (-voorwerpen) stickers, ook in HZS
klankleer	klanken:	1 /a/ /i/ 2 klankreis	1 zie onder ZMN blz. 7 en 8 2 zie onder	
vormleer	1 bijv.nw. (onverbogen)		1 zie onder	
zinsbouw	1 zinnen maken (bijv.nw) 2 vraagzin waar? 3 zinnen maken ((3,4 zinsdelen)		1 ZIS 99 e.v., DBK 102 e.v. zie onder 2 en 3 ZIS blz.45 e.v. DBK 70, 72, 102 zie onder	1, 2, 3 strookjes en /of kubussen (ZIS, DBK)

Wat en hoe Weekrooster *Het weer*

dag een	dag twee	dag drie	dag vier	dag vijf
liedje Parapluutje woordenschat-IHW-FW, . WIP 2 Koen wil een wolk les 1 woordenschat-FW. . (lidw.: een, de, het) klankleer . klank /a/	liedje Parapluutje woordenschat-IHW.-FW . WIP 2 Koen wil een wolk les 2 woordenschat-FW. . (lidw.: een, de, het) . bijw. van plaats: hier, daar pragmatiek . taalfunctie klankleer . klank /a/	liedje Parapluutje woordenschat-IHW-FW. . WIP 2 Koen wil een wolk les 3 . bijv.nw. woordenschat-FW. . (lidw.: een, de, het) . (bijw. van plaats: beneden, boven) pragmatiek . dialoog klankleer . klank /i/ zinsbouw . zinnen maken (bijv. nw.)	liedje Parapluutje woordenschat-IHW.-FW . WIP 2 Koen wil een wolk les 4 . bijv.nw. woordenschat-FW. . (lidw.: een, de, het) . voorz. van plaats: in op voor achter . vraagwoord waar pragmatiek . dialoog . taalfunctie klankleer . klank /i/ zinsbouw . zinnen maken . vraagzin waar?	liedje Parapluutje woordenschat-IHW.-FW . WIP 2 Koen wil een wolk les 5 woordenschat-FW. . (lidw.: een, de, het) . voorz. van plaats: in op voor achter . vraagwoord waar pragmatiek . dialoog klankleer . klanken /a/ /i/ (herh.) . klankreis zinsbouw . zinnen maken (3, 4 delen) . vraagzin waar?

Cursus een week zes Zie de **Inleiding**
voor onze uitgangspunten en achtergronden
en een overzicht

Gebruikte verwijzingen

MN-n	= <i>Mondeling Nederlands- nieuw</i>
HZS	= <i>Horen zien en schrijven</i>
PB 1, PB 2	= Praatboek 1 en Praatboek 2 van <i>Van horen en zeggen</i> ¹
TB	= Tekstboek <i>Van horen en zeggen</i> , met de tekst van de liedjes en dialogen
DBK	= <i>De bovenkamer</i> , opzoekboek en strookjes
BWB	= <i>Beeldwoordenboek</i>
VHEZ	= <i>Van horen en zeggen</i>
WIP	= <i>Woorden in prenten</i>
ZIS	= <i>Zien is snappen</i>
ZMN	= <i>Zeg maar na</i> , uitspraakcahier bij <i>Horen zien en schrijven</i>

¹ De praatboeken van *Van horen en zeggen* zijn opnieuw gedrukt. U kunt deze via **contact** op de website bestellen. Prijs: 15,00 euro per stuk.

Liedje dag een t/m dag vijf

Hoe aan te bieden?

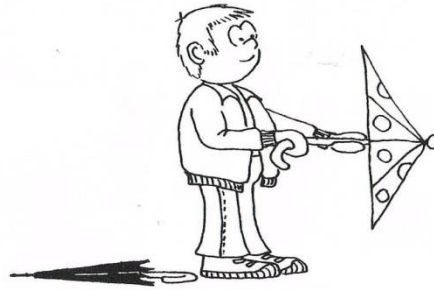
(Doel) 'We zingen vandaag het liedje 'Paraplutje'.²

Paraplutje

Pa - ra - plu - tje, pa - ra - sol-le-tje, 't e - ne voor de
re - gen en 't an - dre voor de zon, par - don!

² A. van Noordwijk (1985), *Liedjes zien en zingen*, Muzikaal Nederlands voor kleine en grote kinderen. Haarlem: De Toorts.

Woordenschat dag een t/m dag vijf

Inhoudswoorden en functiewoorden

Benodigdheden

- Woorden in prenten, deel 2, *Koen wil een wolk* les een – les vijf
- Woorden in prenten deel 2, *Koen wil een wolk*: allerlei materialen
- Woorden in prenten, cd 3.
- Prentenboek *Koen wil een wolk*
- BWB 202-203
- HZS oef. 1, 2, 3

Woordenschat – extra

- Bij de woorden uit de oefeningen van *Horen Zien en Schrijven* kunt u eenvoudig een voorzeg- en nazeg oefening toevoegen (=stap drie uit de Nt2-didactiek).
(Instructiezin): 'Zeg maar na (woord). '

- Sticker u de afbeeldingen van het-woorden in HZS en in het *Beeldwoordenboek*.

Extra Hoe te oefenen?

Benodigdheden

- verschillende episodebladen van het prentenboek
- leerlingen zitten in een kring en hebben allemaal een verschillende plaat.

(doel) 'We oefenen woorden.'

(instructiezin:) 'Kijk op je plaat. Zie je (Koen, water), een (wolk, bed, piraat, bril, enzovoort)? Dan ga je staan.'

Dan (nieuwe instructiezin:) 'Geef je plaat door.'

- Opnieuw vraagt u: 'Zie je (Koen, water), een (wolk, bed, piraat, bril enzovoort) op je plaat? Ga dan staan.' Dan een ander woord of voorwerp kiezen. Eventueel nog een keer hetzelfde woord herhalen en de plaat door laten geven.
- extra voor groep 8-12 jaar: 'Zie je een (kamer, kleedje, kussen, wit, grijs) op je plaat? Ga dan staan.' (Als er een paar staan, dan de instructiezin:) 'Loop naar de lege stoel.' en (dan aan iedereen:) Geef nu allemaal de plaat door. (Zo is er een snelle wisseling van platen.)
- Vervolgens noemt u steeds andere woorden. U kunt dit verschillende keren herhalen.

Woordenschat

Bijwoord van plaats *hier, daar*

Benodigdheden

- allerlei voorwerpen, op verschillende plaatsen
- de leerlingen dienen de Nederlandse woorden voor de voorwerpen te kennen.
- voor groep 8-12: kaartjes met **hier** en **daar**, met eventueel de vertaling door de leerlingen erop geschreven.
- HZS oef. 19

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert zinnen zeggen met *hier* en *daar*.'

(U staat met een groepje leerlingen bijvoorbeeld bij een tafel met voorwerpen, raakt de voorwerpen aan en zegt de zin met *hier*. Daarna loopt u naar de andere kant van het lokaal en wijst dan weer naar dezelfde tafel met de voorwerpen en zegt dan de zin met *daar*. Het gaat dus om de afstand van de spreker tot dezelfde voorwerpen: dichtbij of veraf.)

'Hier liggen een boek, een pen en een gum.'

(Nadat u een ander plek hebt ingenomen, wijst u en zegt:)

'Daar liggen een boek, een pen en een gum.'

Hoe te oefenen?

- groep 4-7. U loopt met de kinderen door de klas en herhaalt dezelfde zinnen vanuit twee standpunten: 'Hier/daar liggen twee boeken. Hier/daar spelen wij. Zeg maar na.' Enzovoort.
- groep 8-12 jaar **TweetalCoach**. Leerling A wijst iets aan op zijn tafel en zegt de zin met *hier*. Dan lopen het tweetal verder weg en leerling B zegt de zin, met *daar*.
- groep 8-12 jaar (Geeft u eerst een paar plaatsen, bijvoorbeeld de klas en het gymnastieklokaal: Hier leren we Nederlands. Daar gymen we. Of: de school en thuis.) **TweetalCoach**. Om de beurt noemt de leerling een zin met *hier* en een zin met *daar*.

Voorzetsel van plaats: *voor, achter, op, in*

Benodigdheden

- HZS oef.12

Pragmatiek Taalfunctie dag twee

Benodigdheden

- MN-n dag 2

Pragmatiek Dialoog dag drie en vier

Benodigdheden

- Woorden in prenten, deel 2, Koen wil een wolk
- Woorden in prenten, cd 3.
- Prentenboek *Koen wil een wolk*, bladzijde 5 en 15

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag iets horen en zeggen.'

(Instructiezin) 'Luister maar.'

(bladzijde 5)

Koen zegt: "Ik wil dat het regent."

De witte wolk zegt: "Alleen grijze wolken kunnen regenen."

(bladzijde 15)

Koen zegt: "Ik wil dat het sneeuwt."

De wolk zegt: "Alleen witte wolken kunnen sneeuwen."

Hoe te oefenen?

- beide groepen: 2x klassikaal laten luisteren en aanwijzen (eventueel al meezeggen rol van Koen.) Let op: de zinnen van de wolk zegt u.
- groep 8-12: de leerlingen kunnen beide rollen oefenen.

Pragmatiek Taalfunctie dag vier

Benodigdheden

- MN-n dag 4

Pragmatiek DIALOOG dag vijf

Benodigdheden

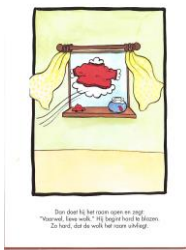
- Woorden in prenten, deel 2, Koen wil een wolk
- Woorden in prenten, cd 3.
- Prentenboek *Koen wil een wolk*, blz. 21

DIALOOG

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag iets horen en zeggen.'

(Instructiezin) 'Luister maar.'

(bladzijde 21)

(Koen doet het raam open.)

Koen zegt: "Dag lieve wolk."

Hoe te oefenen?

- beide groepen: 2x klassikaal laten luisteren en voordoen met gebaar. Eventueel 'de wolk' ook *dag* laten zeggen.
- bij het verlaten van de klas, aan het einde van de dag, met de leerlingen dit steeds oefenen: u zegt 'Dag (naam). (op de leerling wijzen:)' Jij zegt: Dag juf/meester."

KLANKEN dag een

Benodigheden

- spiegels: voor elke leerling een
- roze klank /a/(ZIS) en symbolen voor luisteren en spreken (ZIS)
- plus voor groep 8-12 jaar de **zwarte** letter en symbolen voor lezen en schrijven (ZIS)
- afbeelding van woord uit leesmethode met /a/ (bijv. jas)

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klank /a/ verstaan en de /a/ zeggen.'

- Wijs op uw mondstand (met twee vingers verticaal tussen uw tanden en slappe mondspieren) en spreek de /a/ enkele malen overdreven uit: '/a/. De **eerste** klank van de week is de /a/: de /a/ van (jas).'
- Dan hangt u op een groot vel waar reeds de symbolen voor spreken en luisteren zijn opgeplakt, een plaatje van jas op met het symbool in het roze voor de klank: 'De /a/ van jas. Je hoort een /a/ en je zegt een /a/.'

Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Ga staan als je (jas) (Sam) (a) hoort.'

1 Stijgen/ Dalen (jas): **jas**, boom, **jas**, **jas**, zon, vies, boek, **jas**, koud, **jas**, muur, been.

2 Stijgen/ Dalen (Sam): **Sam**, **Sam**, Gül, Mina, Joep, **Sam**, Mirjam, **Sam**, Sara, Anna, **Sam**, **Sam** (of namen van leerlingen).

3 Stijgen/ Dalen /a/: /uu/, /ie/, /a/, /ee/, /a/, /oe/, /oo/, /a/, /a/, /ee/.

Hoe te oefenen?

- (LK zegt klank of woord, LL kijken in spiegel, LK corrigeert mondstand. Let op: mondspieren slap en met een opening zo groot als twee vingers verticaal op elkaar.)

(Instructiezin) 'Zeg maar na.'

1 /a/, /a/, /a/, /a/, /a/, /a/

2 jas, tak, dak, kam, dag, want, pakken, warm.

KLANKEN dag twee

Benodigheden

- als dag een
- afbeelding klankversje VHEZ Werkboek 1, blz. 37 (zie bijlage)
- *Zeg maar na*, blz. 7 /a/ -woorden

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klank /a/ verstaan en de /a/ zeggen.' Zie dag een.

Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Ga staan als je (jas) (a) hoort.'

1 Stijgen/ Dalen (jas): **jas**, muts, wind, zeep, **jas**, doos, **jas, jas**, bed, vier, wolk, **jas**.

2 Stijgen/ Dalen /a/: /a/, /ie/, /oe/, /uu/, /a/, /oo/, /a/, /ee/, /a/.

Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Zeg maar na.'

1 jas, dag, van, dan, plas, warm, zacht, hangen, pakken, zwart.

2 Klankversje /a/: *Dag mamma,
trap niet op de mat
die is nat en glad.
Ja schat.*

3 Groep 4-7: 'Kleur *de mat, de plas, mamma* in: afbeelding van *Dag mamma*.

4 Individueel Groep 8-12: /a/-woorden uit *Zeg maar na*.

Verder verloop

- Laat leerlingen zelf woorden met de /a/ verzamelen door specifiek te luisteren. Vraag elke dag: 'Heb je nog een woord met de /a/ gehoord?'
- Verzamel voorwerpen, afbeeldingen en zet/plak deze bij de klanktafel/ op het klankvel=klassikaal/in het klankschrift = individueel.

Uit: Werkboek 1, blz. 37 *Van horen en zeggen*

KLANKEN dag drie

Benodigdheden

- spiegels: voor elke leerling een
- roze klank /i/ (ZIS) en symbolen voor luisteren en spreken (ZIS)
- plus voor groep 8-12 jaar de **zwarte** letter en symbolen voor lezen en schrijven (ZIS)
- afbeelding van woord uit leesmethode met /i/ (bijv. kip)

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klank /i/ verstaan en de /i/ zeggen.'

- Wijs op uw mondstand (met een opening zo dun als één nagel tussen de tanden en slappe mondspieren) en spreek de /i/ enkele malen overdreven uit: '/i/'. De **tweede** klank van de week is de /i/: de /i/ van (kip).'
- Dan hangt u op een groot vel waar reeds de symbolen voor spreken en luisteren zijn opgeplakt, een plaatje van kip op met het symbool in het roze voor de klank:
'De /i/ van kip. Je hoort een /i/ en je zegt een /i/.'

Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Ga staan als je (kip) (Kim) (i) hoort.'

1 Stijgen/ Dalen (kip): **kip**, jas, zon, zien, **kip**, stoel, teen, maan, **kip**, vuur, koud, **kip**.

2 Stijgen/ Dalen (Kim): Nora, **Kim**, **Kim**, Bo, Tess, José, **Kim**, Maria, **Kim**, **Kim**, Anna, (of namen van leerlingen).

3 Stijgen/ Dalen /i/: /i/, /oe/, /ee/, /i/, /a/, /oo/, /i/, /aa/, /i/.

Hoe te oefenen?

(LK zegt klank of woord, LL kijken in spiegel, LK corrigeert mondstand. Let op de opening: zo dun als één nagel tussen de tanden.)

(Instructiezin) 'Zeg maar na.'

1 /i/, /i/, /i/, /i/, /i/.

2 kip, ik, wit, dik, wil, wind, binnen, zitten, klimmen.

KLANKEN dag vier

Benodigheden

- als dag drie
- afbeelding klankversje VHEZ Werkboek 1, blz. 43 (zie bijlage)
- *Zeg maar na*, blz. 8 /i/ -woorden

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klank /i/ verstaan en de /i/ zeggen.'

Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Ga staan als je (kip) (i) hoort.'

1 Stijgen/ Dalen (kip): kam, **kip**, **kip**, zon, hoofd, jas, wolk, **kip**.

2 Stijgen/ Dalen /i/: /i/, /oe/, /i/, /a/, /ee/, /i/, /aa/, /oo/ /i/.

Hoe te oefenen?

- (LK zegt woord of (regel van) klankversje, LL kijken in spiegel, LK corrigeert mondstand)

(Instructiezin) 'Zeg maar na.'

1 kip, wit, in, wind, mist, binnen, bliksem, zonnebril, springen, schilderen.

2 Klankversje /i/: *Hi hi hi*

klinkt stil en kil

de gil van de heks Marbil

Hi hi hi.

3 Groep 4-7: 'Kleur *de bril* en *de vingers* (uit: Hi hi hi).'

4 Individueel Groep 8-12: /i/-woorden uit *Zeg maar na*.

Verder verloop

- Laat leerlingen zelf woorden met de /i/ verzamelen door specifiek te luisteren. Vraag elke dag: 'Heb je nog een woord met de /i/ gehoord?'
- Verzamel voorwerpen, afbeeldingen en zet/plak deze bij de klanktafel/ op het klankvel=klassikaal/in het klankschrift =individueel.

Uit: Werkboek 1, blz. 43 *Van horen en zeggen*

KLANKEN dag vijf Herhaling

Benodigdheden

- zie bij dag een-vier
- groep 8-12 jaar *Zeg maar na*, blz. 7 en 8

Hoe aan te bieden?

- Herhaal oefeningen voor de klank /a/ of /i/ voor leerlingen die hier nog moeite mee hebben
- **Groep 8-12 jaar:** combineer het symbool van de /a/ en /i/ met de Nederlandse letter en hun eigen letter uit hun alfabet; zie *Zeg maar na*.

KLANKEN Klankreis

Benodigdheden

- roze klanken /i/, /aa/, /ie/, /oe/ en /a/ (ZIS); zwarte letters **i**, **aa**, **ie**, **oe** en **a**
- symbool voor luisteren (ZIS)
- werkblad *klankreis door Europa*: voor elke leerling een: zie bijlage.
- kleurpotloden
- landkaart van Europa

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klanken /i/, /ie/, /oe/, /a/ en /aa/ verstaan.

- (leerkracht) Schrijf de woordparen in twee verticale rijen op het bord. Schrijf er boven de woorden 'links' en 'rechts' en met pijlen naar links en naar rechts.

Links	Rechts
1 dik	dak
2 wiel	wil
3 sap	soep
4 maan	man

- Geef de woorden 'links' en 'rechts' (met vertaling eigen taal).
- Deel het werkblad *klankreis door Europa* uit. Plus verschillende kleurpotloden. Bovenaan staan steden uit Europa. Leg uit dat je bij vier woorden naar rechts of naar links kan. Doe het een keer voor.

Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Neem een (rood) kleurpotlood. Ik zeg straks nummer een en (dik). Dan ga je naar links. Ik zeg nummer twee en (wil) dan ga je bij nummer twee naar rechts. Ik zeg nummer drie en (soep) dan ga je naar rechts. Ik zeg nummer vier en (man) en je komt uit bij (Moskou).'

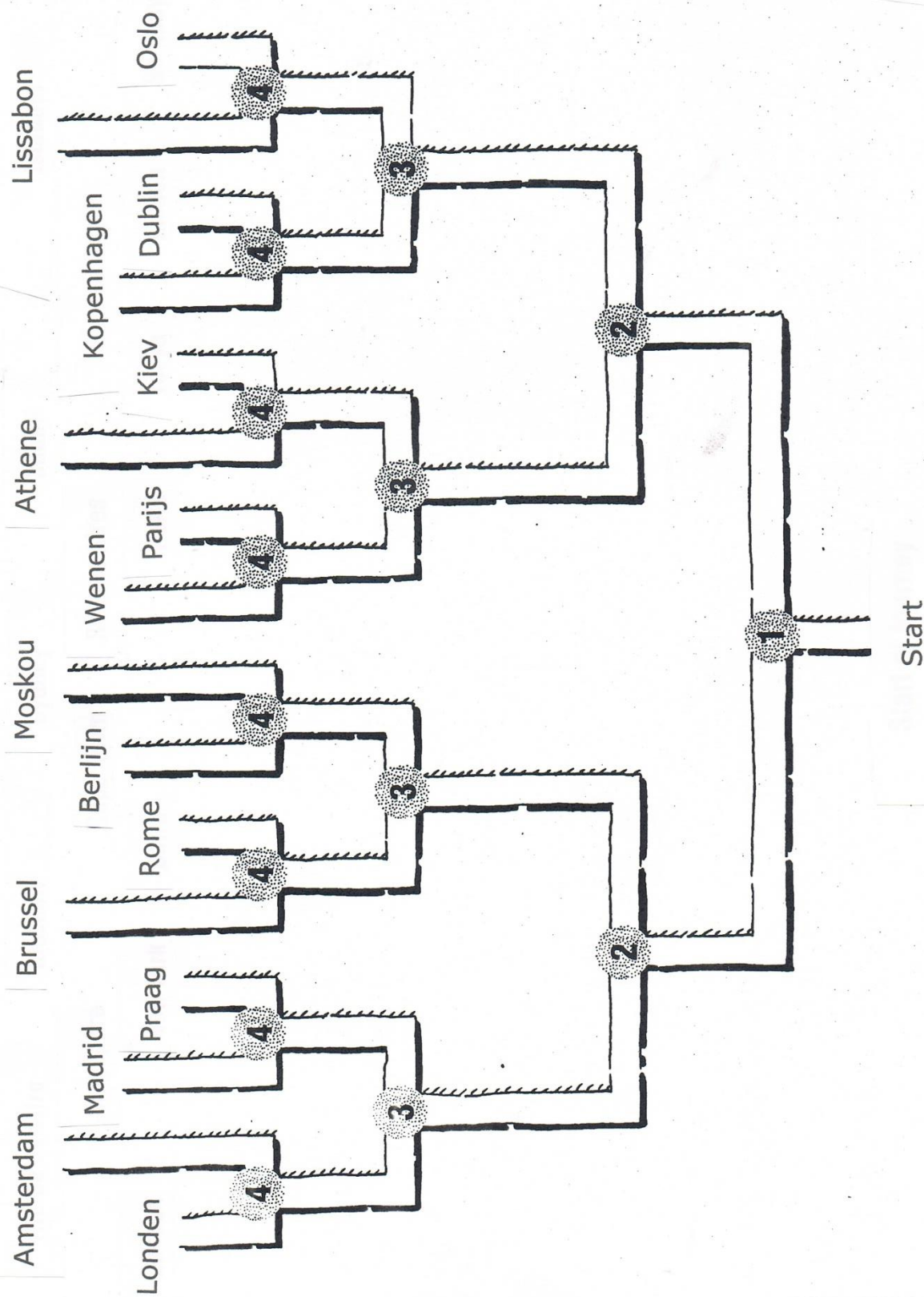
1 links/ rechts U zegt vier bordwoorden uit elk rijtje één (bijvoorbeeld *dak*, *wil*, *soep*, *maan*). Bij elk woord moet de ll kiezen of het een woord uit de linker rij is of uit de rechter rij. Vraag de leerlingen: 'Waar ben je?'

2 herhaal Kies weer vier bordwoorden, en de ll een ander kleurpotlood en de ll kiest weer rechts of links.

3 (voor ll die kunnen lezen) Laat een leerling de woorden kiezen en de andere leerlingen 'reizen'. 'Waar ben je?' Is het goed? De leerling die de woorden gaf, geeft het aan.

Klankreis door Europa

B2

From Pronunciation Games by Mark Hancock © Cambridge University Press 1995

Zinsbouw dag twee

Bijvoeglijk naamwoord (onverbogen)

Benodigheden

- ZIS, blz. 99
- Set papieren stroken: bruin, geel, rood (*is*) en groen.
- Eventueel setje met dezelfde afbeeldingen (trui, wolk, Koen)
- (de geleerde bijvoeglijke naamwoorden)

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert zinnen zeggen.'

(Instructiezin): 'De (wolk)/ is /(lief, wit, grijs)'

- Zie ZIS, blz. 99

© Roel Burgler

Hoe te oefenen? groep 8-12 jaar

- **TafelRondje** (in viertallen) Leerlingen hebben een set papieren en eventueel afbeeldingen. Om de beurt legt een leerling een strook papier neer. De leerkracht doet het een keer voor. (Zie ZIS blz. 99)
 Leerling A zegt een ding/of een mens en legt een bruine of gele strook neer; Leerling B legt rode strook (met *is*) neer.
 Leerling C zegt een geleerd bijvoeglijke naamwoord en legt de groene strook neer.
 Leerling D zegt de hele zin. Daarna geven de leerlingen de stroken door en beginnen ze opnieuw.

Zinsbouw dag vier en vijf

Zinnen maken (vraagzin (waar?) en bepaling van plaats)

Benodigheden

- paarse strookjes
- ZIS, 44-49
- groep 8-12: DBK, blz. 72
- prentenboek *Koen wil een wolk*
- HZS oef.12

Hoe aan te bieden?

(doel) 'Je leert een vraag met *waar* en je leert zeggen *in de (...) kamer*.'

(instructiezin): 'Ik vraag: waar (speelt Koen, zit Koen?) Antwoord: in de (slaapkamer'), op 't dak.'

in de slaapkamer

op 't dak

- LK benoemt de plaatsen in het prentenboek (in de slaapkamer, op het dak, aan het plafond, in het water), legt paarse strookje steeds neer bij de plaatsen en geeft de ll elk een paars strookje.
Dan vraagt de LK: Waar zwemt de haai? Allemaal: *in 't water* en legt het paarse strookje op de afbeelding.

Hoe te oefenen?

- **TweetalCoach** Leerlingen hebben elk een paars strookje. Om de beurt wijzen ze aan en benoemen een plaat en zeggen: *In de ...* en leggen het paarse strookje neer
- **RondPraat** (in viertallen) Leerlingen stellen om de beurt een waar-vraag (denk aan intonatie) en de ander antwoordt en legt een paars strookje neer (LK doet het voor): *Waar slaap je? Waar douch je?*
- **groep 8-12 TweetalCoach** (blz. 72, DBK) Om de beurt wijst een leerling een voorwerp aan op de foto en zegt de zin of alleen het zinsdeel. (Als beiden geweest zijn, dan de zinsdelen afdekken met witte stroken en dan om de beurt het zinsdeel noemen.)